

ARAŞTIRMA MAKALE

Hemşirelik bölümü öğrencileri ile mühendislik bölümü öğrencilerinin yaşlılığa ilişkin görüşleri ve yaşlılara karşı tutumları¹

Işık ATASOY²

Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya / Türkiye
ORCID No: <https://orcid.org/0000-0003-2310-6820>

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik bölümü öğrencileri ile mühendislik bölümü öğrencilerinin yaşlılığa yönelik bilgi, tutum ve düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. **Materyal ve Yöntem:** Bu araştırmanın evrenini; bir üniversitenin 2017-2018 güz dönemi hemşirelik ve mühendislik bölümünde okuyan öğrenciler oluşturmuştur. Katılmayı kabul eden gönüllü toplam 688 öğrenci ile araştırma yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak literatür taranarak oluşturulan 19 soruluk kişisel bilgi formu ve 34 maddeden oluşan Duyan ve Gelbal tarafından Türkçeye uyarlanan yaşlılara yönelik tutum ölçeği kullanıldı. Veriler SPSS 16.0 programı ile analiz edildi. **Bulgular:** Çalışmaya katılan öğrencilerin %58,3'ü hemşirelik, %41,7'si mühendislik fakültesi öğrencisidir. Hemşirelik bölümünün %83,8'i; mühendislik bölümü öğrencilerinin %73,9'u çekirdek aileye sahip, hemşirelik bölümü öğrencilerinin %17,5'i; mühendislik bölümü öğrencilerinin %27,9'u evde yaşlı ile birlikte yaşamakta, hemşirelik bölümü %90,8'i; mühendislik bölümü %90,9'u yaşlıyla iletişimi sevmektedir. Yaşlıya bakım verebilirim ($\chi^2=45,628; p=0,000$), ailem yaşlandığında onlarla birlikte yaşamak isterim ($\chi^2=6,853; p=0,032$) ifadeleri ile hemşirelik ve mühendislik bölümü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu tespit edildi. Hemşirelik ve mühendislik bölümü öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutum ölçeği toplam puanlarında istatistiksel olarak fark bulunmadı ($z=-0,195; p=0,846$). Yaşlılara yönelik tutum ölçeği toplam puanı ile sınıf, bölüm, cinsiyet, yaşadığı yer, aile yapısı açısından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptandı ($p>0,05$). **Sonuç:** Sağlık eğitimi alan hemşirelik bölümü öğrencileri ile sağlık eğitimi almayan mühendislik bölümü öğrencilerinin yaşlılara karşı tutumları arasında fark bulunmamıştır.

MAKALE GEÇMİŞİ

Geliş 09 Nisan 2019
Kabul 10 Mayıs 2020

ANAHTAR KELİMELER

Yaşlı, tutum, hemşirelik, mühendislik, öğrenci

Opinions of students of nursing and engineering departments on elderly and attitudes toward the elderly

ABSTRACT

Aim: This survey was carried out to determine the knowledge, attitudes and thoughts of the department of engineering with nursing about elderly. **Material and Method:** The universe of this research; consist of the fall semester at the 2017-2018 academic year of the nursing and the engineering departments. A total of 688 voluntarily students were agreed to participate. The data collection tool consisted of a 19-item Personal Information Form and a 34-item Attitude Scale for the Elderly, which was adapted to Turkish by Duyan and Gelbal. Data were analysed with SPSS 16.0 program. **Findings:** Of the students participating in the study, 58.3% were nursing and 41.7% were engineering students. It is seen that, 83.8% of the nursing students and 73.9% of the engineering students have a nuclear family. Considerable amount of students 27.9% of the total from the engineering department live in their homes with elderly, but with the ratio of 17.5% was lower in the nursing students. 90.8% of the nursing and 90.9% of the engineering students like communication with the elderly. Students of both departments would give care to the elderly ($\chi^2=45,628; p=0,000$), wanted to live together when the family aged ($\chi^2=6,853; p=0,032$) statements with there was a statistically significant relationship between nursing and engineering department. There was no statistically significant difference in total scores of Attitudes towards Elderly Scale of Nursing and Engineering Department students ($z=-0,195; p=0,846$). It was determined that there was no statistically signifi-

ARTICLE HISTORY

Received 09 April 2019
Accepted 10 May 2020

KEYWORDS

Elderly, attitudes, nursing, engineering, student

¹ **Makalenin Kaynak Olarak Gösterimi:** Atasoy, I. (2020). Hemşirelik bölümü öğrencileri ile mühendislik bölümü öğrencilerinin yaşlılığa ilişkin görüşleri ve yaşlılara karşı tutumları. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD)*, 13(1), 10-18.

² Sorumlu Yazar e-mail: atasoy@sakarya.edu.tr

cant difference between the groups in total score attitudes scale towards the elderly, class, department, gender, place of residence, family structure ($p>0.05$). **Results:** There was no difference between the nursing department students receiving health education and the attitudes of the engineering department students who did not receive health education. It was found that there was no statistically significant difference between the groups in gender, department, class, family structure, living place and family pattern ($p>0.05$).

1.GİRİŞ

Yaşlanma, fiziksel, bilişsel ve psikolojik yeteneklerin kaybedildiği kaçınılmaz mümkün olmayan doğal bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz & Özkan, 2010; Bulduk, 2014; Danış, Kara, Çolak, Kırpık & Ayyıldız, 2015; Şahin & Erdem, 2017). Yaşlı nüfus dünya genelinde ve ülkemizde giderek artmaktadır. Bir ülkede 65 yaş ve üzerinde olan bireylerin oranı toplam nüfusun % 14'ünden fazla ise gerontologlar o toplumu yaşlı toplum olarak nitelendirmektedir (Mancılık, 2015). Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2018 verilerine göre; 65 yaş ve üzeri nüfus oranı %8,7'dir. Bu oranın 2023'te % 10,2, 2040'da % 16,3, 2060'ta % 22,6 ve 2080'de % 25,6 olacağı tahmin edilmektedir (Ayaz Alkaya & Birimoğlu Okuyan, 2017; TÜİK, 2018). Ülkemizin 2023'den sonra yaşlı nüfus yapısına sahip olacağı öngörülmektedir. Toplumda yaşlı nüfus oranının giderek artması gençlerin yaşlı bireylerle karşılaşma olasılığını arttıracaktır. Gençler, ilerleyen zaman içerisinde yaşlanan ebeveynleri ile ilgilenebilir veya işleri gereği yaşlılar ile etkileşim halinde olan bir meslek mensubu olabilirler. Dolayısıyla onların yaşlılara karşı tutumları yaşlı bireylerin yaşantılarını olumlu ya da olumsuz etkileyecektir (Ucun, Mersin & Öksüz, 2015).

Yaşlılar organizmadaki değişimlere bağlı olarak sağlık ve bakım sorunları yaşamaktadır. Bazı toplumlarda bu durum verimlilikte azalma, bağımlı olma anlamına gelmekte hatta hastalık olarak değerlendirilmektedir (Köse, Ayhan, Taştan, İyigün, Hatipoğlu & Açık, 2015). Bireylerin yaşlıya yönelik görüş, davranış ve tutumları kültüre göre değişebilmektedir. Geleneksel toplumlarda yaşlıya saygı duyulmakta, bilgi ve deneyimlerinden yararlanılmaktadır. Türk toplumunda yaşlıya saygı, sevgi, değer verme ve yaşlısına bakma kültürü olsa da günümüzde yaşlının ailedeki statüsü değişime uğramıştır. Sadece Türkiye de değil dünya genelinde yaşlı nüfus oranının artışı ailesel, toplumsal, sağlık ve sosyal alanda önemli sorunlara yol açmıştır (Yılmaz & Özkan, 2010; Köse vd., 2015). Çekirdek aile yapısının yaygınlaşması yeni nesil ile yaşlının birbirine yabancılaşmasına hatta yaşlının aileden dışlanmasına neden olabilmektedir. Çocukların ailelerden farklı yerlerde yaşamaları, köyden kente göç, kadınların çalışma hayatına katılması, kültür ve değerlerdeki değişimler yaşlının aile içindeki itibarının zayıflamasına neden olmuştur (Bulduk, 2014; Zehirlioğlu, Yönt, Bayat & Günay, 2015; Özdemir & Bilgili, 2014).

Yaşlılığın yakın bir gelecekte önemli bir sorun olacağı düşünüldüğünde; gençlerin yaşlılara yönelik olumsuz tutumlarının ortadan kaldırılabilmesi için yaşlılık hakkında doğru bilgiler eğitim sürecinde verilmelidir. Böylece, öğrenciler bilgilerini kullanarak yaşlılığa bağlı birçok sorunla baş edebilir.

Farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin yaşlıya yönelik tutum ve davranışlarını inceleyen çalışmalar olmasına

rağmen mühendislik bölümü öğrencileriyle çalışılmadığı görülmüştür. Mühendislik bölümünün sağlık eğitimi almaması ve yaşlı bireyle karşılaşma olasılığı düşük bir bölüm olması nedeniyle çalışma kapsamına alınmıştır.

Çalışmanın üniversite öğrencilerinde yapılmış olmasının bu alandaki ihtiyaçların belirlenmesine ve geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, hemşirelik bölümü öğrencileri ile mühendislik bölümü öğrencilerinin yaşlılığa yönelik bilgi, tutum ve görüşlerinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

2.MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırmanın Tipi: Tanımlayıcı bir araştırmadır.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı: Bir devlet üniversitesinin 2017-2018 öğretim yılı güz döneminde yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni / Örnelemi: Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik (n=401) Teknoloji Fakültesi mühendislik (n=287) 1, 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören gönüllü (n=688) öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmış örneklem seçimine gidilmemiştir.

Araştırmanın Değişkenleri: Yaşlılara karşı tutum ifadeleri bağımlı değişkenlerdir. Öğrencilerin yaş, sınıf, cinsiyet, aile tipi, yaşadığı yer bağımsız değişkenleri oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları: Literatür araştırması yapılarak hazırlanan 19 soruluk kişisel bilgi formu ve 34 maddeden oluşan yaşlılara yönelik tutum ölçeği kullanıldı. Ölçeği Kogan geliştirmiş, Duyan ve Gelbal Türkçeye uyarlamıştır (Kogan,1961; Duyan & Gelbal, 2013).

Bilgi formu: Bu formda öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, sınıfı, bölümü, aile yapısı, yaşadığı yer, anne ve babanın eğitim durumu soruları sorulmuştur. Ayrıca, yaşlılara yönelik görüş ve tutumlarını sorgulayan "evinizde yaşlı kimseyle beraber yaşıyor musunuz?", "yaşlıyla iletişim kurmayı sever misiniz?", "ailem yaşlandığında onlarla birlikte yaşamak isterim", "yaşlıya bakım verebilirim", "yaşlılıkta kronik hastalıklar artmaktadır", "mezun olduktan sonra çalışmak istediği yer?" gibi ifadeler yer almaktadır (Bayraktar, Yılmaz & Khorshtd, 2015; Danış vd., 2015; Zehirlioğlu vd., 2015; Adıbelli, Türkoğlu & Kılıç, 2013). Bilgi formu on öğrenci ile ön deneme yapılmış soruların anlaşıldığı görülmüştür.

Yaşlılara Yönelik Tutum Ölçeği: Bu ölçek, 34 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekteki ilk 17 madde olumsuz tutum, 18-34 arasındaki maddeler ise olumlu tutum alt boyutuna aittir. Olumlu tutum alt ölçek puanı yüksek ve olumsuz tutum alt ölçek puanı düşük ise bu durum yaşlılara yönelik olumlu tutumu göstermektedir. 6'lı Likert tipinde bir ölçektir. Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, biraz katılmıyorum, biraz katılıyorum, katılıyorum,

rum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde kategorize edilmiştir. Olumsuz tutum ifadeleri tersten hesaplanmaktadır. Alt ölçeklerden alınabilecek puanlar 17-119 arasındadır. Toplam puan aralığı 34-238 arasında değişmektedir (Kogan,1961; Duyan & Gelbal, 2013).

Araştırmanın Etik Boyutu: Fakülte yayın komisyonundan yazılı resmi izin ve girişimsel olmayan araştırmalar etik kurulundan gerekli izinler alınarak isteklilik ve gönüllülük ilkesi ışığında öğrencilere anketler uygulanmıştır (Tarih: 31.05.2018 Etik sayı: 71522473/050.01.04/127).

Verilerin İstatistiksel Analizi: Veriler bilgisayarda SPSS 16.0 paket programı ile %95 güven aralığında test edilmiştir. Sosyo demografik özelliklerin belirlenmesinde sayı, yüzde testlerinden yararlanılmıştır. Çalışmada normallik testi sonucunda ölçeğin ve boyutlarının normal

Tablo 1. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri

Özellikler	Hemşirelik n(%)*	Mühendislik n(%)	Toplam n(%)
Yaş=21,34 ± 2,64 (yıl)			
Cinsiyet			
Erkek	80 (20,0)	287(82,6)	317(46,1)
Kadın	321(80,0)	50(17,4)	371(53,9)
Aile Yapınız			
Çekirdek aile	336(83,8)	212(73,9)	548(79,7)
Geniş aile	65(16,2)	75(26,1)	140(20,3)
Yaşadığınız yer			
İl	215(53,6)	189(65,9)	404(58,7)
İlçe	142(35,4)	82 (28,6)	224(32,6)
Köy	44(11,0)	16(5,6)	60(8,7)
Sınıf			
1.sınıf	51(12,7)	28(9,8)	79(11,5)
2.sınıf	66(16,5)	34(11,8)	100(14,5)
3.sınıf	169 (42,1)	80(27,9)	249(36,2)
4.sınıf	115(28,7)	145(50,5)	260(37,8)
Mezun olduğunuz okul			
Mesleki Teknik Anadolu Lisesi	54(13,5)	70(24,4)	124(18,0)
Anadolu Lisesi	218(54,4)	128(44,6)	346(50,3)
Üniversite terk	1(0,2)	-	1(0,1)
Üniversite mezunu	16(4,0)	44 (15,3)	60(4,2)
Diğer	112(27,9)	45(15,7)	157(22,8)
Annenizin mezun olduğu okul			
İlköğretim	257 (64,1)	146(50,9)	403(58,6)
Ortaöğretim	118(29,4)	96(33,4)	214(31,1)
Yüksekokul	13(3,2)	29(10,1)	42(6,1)
Üniversite	13(3,2)	16(5,6)	29(4,2)
Babanızın mezun olduğu okul			
İlköğretim	169(42,1)	94(32,8)	263(38,2)
Ortaöğretim	153(38,2)	118(41,1)	271(39,4)
Yüksekokul	38(9,5)	40(13,9)	78(11,3)
Üniversite	41(10,2)	35(12,2)	76(11,0)

*sayı, yüzde

3.BULGULAR

Öğrencilerin demografik özellikleri incelendiğinde; hemşirelik bölümü öğrencilerinin % 80'i kadın % 20'si erkek; mühendislik bölümünün % 17,4'ü kadın %82,6'ı erkektir. Yaş ortalaması 21,34 ± 2,64'dür. Hemşirelik bölümünün

dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu nedenle analizlerde parametrik olmayan test tekniklerinden Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Bu çalışmada ölçeğin cronbach alfa değeri 0,81 olarak hesaplanmıştır. Örneklemimiz için oldukça güvenilir olarak değerlendirilmiştir. İstatistiksel anlamlılık için p<0.05 alınmıştır.

Verilerin Toplanması: Araştırma verileri, öğrencilerin sözlü onamları alındıktan sonra sınıflarında toplanmıştır. Öğrencilere kimlik bilgilerini yazmamaları gerektiği söylenmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen öğrencilere anket formları dağıtılmıştır. Anketler 30 dakika içinde doldurularak teslim edilmiştir. Çalışmaya katıldıkları için öğrencilere teşekkür edilerek veri toplama süreci sonlandırılmıştır.

% 83,8'i; mühendislik bölümü öğrencilerinin % 73,9'u çekirdek aileye sahip olduğu tespit edilmiştir. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin % 53,6'sı; mühendislik bölümü öğrencilerinin % 65,9'u ilde yaşadığı görülmektedir. Araştırmaya % 42,1'i hemşirelik bölümü 3. sınıf; % 50,5'i

mühendislik bölümü 4. sınıf öğrencileri katılmıştır. Hemşirelik bölümünün %54,4'ü; mühendislik bölümünün % 44,6'sı Anadolu lisesi mezunu olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin anne % 64,1'i, baba % 42,1'in ilköğretim mezunu olduğu; mühendislik bölümü öğrencilerinin ise; anne % 50,9'u ilköğretim, baba % 41,1'in ortaöğretim mezunu olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1).

Hemşirelik bölümü öğrencilerinin % 17,5'i; mühendislik bölümü öğrencilerinin % 27,9'u evde yaşlı ile yaşamakta, hemşirelik bölümü % 90,8'i; mühendislik bölümü % 90,9'u yaşlıyla iletişimi sevmekte, hemşirelik bölümü öğrencilerinin %73,6'sı; mühendislik bölümü öğrencilerinin % 13,2'si geriatri kavramını bilmektedir. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin % 18,0'i; mühendislik bölümü öğrencilerinin % 20,2'i yaşlıların ilgi çekmek için hastalandıklarını düşünmektedir. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin % 94,3'ü; mühendislik bölümü öğrencilerinin %

88,2'in yaşlandıkça kronik hastalıkların artacağını belirtmektedir. Hemşirelik öğrencileri % 80,3'ü mühendislik bölümü öğrencilerinin % 56,4'ü yaşlıya bakım verebileceğini düşünmektedir. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin % 35,4'ü; mühendislik öğrencilerinin % 55,4'ün yaşlıya hiç bakım vermedikleri görülmektedir. Ailesi yaşlandığında onlarla birlikte yaşamak isteyen hemşirelik bölümü öğrencisi %83,8 iken; mühendislik bölümü öğrenci oranı % 76,0'dır.

Evinizde yaşlı kimselerle beraber yaşıyor musunuz? ($\chi^2=10,649$; $p=0,001$), geriatri kavramını biliyorum ($\chi^2=2,438$; $p=0,000$), yaşlandıkça kronik hastalıklar artmaktadır ($\chi^2=8,221$; $p=0,000$), yaşlılık hakkında gençlere bilgi verilmelidir ($\chi^2=15,321$; $p=0,000$), yaşlıya bakım verebilirim ($\chi^2=45,628$; $p=0,000$), yaşlıya nerede bakım verdin? ($\chi^2=89,443$; $p=0,000$), ailem yaşlandığında onlarla birlikte yaşamak isterim ($\chi^2=6,853$; $p=0,032$) ifadeleri ile hemşirelik ve mühendislik arasında istatistiksel fark önemli bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin yaşlıya yönelik görüş ve tutumlarının dağılımı

İfadeler	Hemşirelik n(%)*	Mühendislik n(%)	Toplam n(%)	Test değeri**
Evinizde yaşlı kimselerle beraber yaşıyor musunuz?				
Evet	70(17,5)	80(27,9)	150(21,8)	$\chi^2=10,649$ $p=0,001$
Hayır	331(82,5)	207(72,1)	538(78,2)	
Yaşlıyla iletişim kurmayı seviyorum				
Evet	364(90,8)	261(90,9)	625(90,8)	$\chi^2=0,006$ $p=0,940$
Hayır	37(9,2)	26(9,1)	63(9,2)	
Geriatri kavramını biliyorum				
Evet	295(73,6)	38(13,2)	333(48,4)	$\chi^2=2,438$ $p=0,000$
Hayır	106(26,4)	249(86,8)	355(51,6)	
Yaşlılar ilgi çekmek için hastalanır				
Evet	72(18,0)	58(20,2)	130(18,9)	$\chi^2=0,555$ $p=0,456$
Hayır	329(82,0)	229(79,8)	558(81,1)	
Yaşlandıkça kronik hastalıklar artmaktadır				
Evet	378(94,3)	253(88,2)	631(91,7)	$\chi^2=8,221$ $p=0,004$
Hayır	23(5,7)	34(11,8)	57(8,3)	
Yaşlılık hakkında gençlere bilgi verilmelidir				
Evet	385(96,0)	253(88,2)	638(92,7)	$\chi^2=15,321$ $p=0,0001$
Hayır	16(4,0)	34(11,8)	50(7,3)	
Yaşlıya bakım verebilirim				
Evet	322(80,3)	162(56,4)	484(70,3)	$\chi^2=45,628$ $p=0,0001$
Hayır	79(19,7)	125(43,6)	204(29,7)	
Yaşlıya nerede bakım verdin?				
Huzurevi	20(5,0)	9(3,1)	29(4,2)	$\chi^2=89,443$ $p=0,0001$
Rehabilitasyon merkezi	2(0,5)	-	2(0,3)	
Hastane	140(34,9)	16(5,6)	156(22,7)	
Ev	97(24,2)	103(35,9)	200(29,1)	
Hiç bakım vermedim	142(35,4)	159(55,4)	301(43,8)	
Ailem yaşlandığında onlarla birlikte yaşamak isterim				
Evet	336(83,8)	218(76,0)	554(80,5)	$\chi^2=6,853$ $p=0,032$
Hayır	17(4,2)	21(7,3)	38(5,5)	
Kararsızım	48(12,0)	48(16,7)	96(14,0)	

*Sayı, yüzde, **ki kare.

Hemşirelik bölümü öğrencileri yaşlıya yönelik tutum ölçeği olumlu toplam puan min-max:152-448; olumsuz toplam puan min-max:32-115 olarak tespit edilmiştir. Mühendislik öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutum ölçeği olumlu toplam puan min-max:131-458; olumsuz toplam

puan min-max:27-115 olarak belirlenmiştir. Hemşirelik ve mühendislik bölümleri arasında istatistiksel olarak puan ortalamalarına göre olumlu toplam puanının ortalaması yüksek ve olumsuz tutum açısından fark tespit edilmemiştir. Öğrencilerin genel olarak yaşlılara olumlu tutum sergiledikleri görülmüştür (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin yaşlılara yönelik tutum ölçeğinin puan ortalamaları

	Hemşirelik			Mühendislik			Test değeri	Toplam		
	Min-max	Ort	SS	Min-max	Ort	SS		Min-max	Ort	SS
Olumlu toplam puan	152-448	30,21	47,54	131-458	30,48	49,17	Z=0,057 P=0,954	131-458 (17-119)	30,32	48,21
Olumsuz toplam puan	32-115	75,48	15,13	27-115	76,26	15,80	Z=-0,188 P=0,851	27-115 (17-119)	76,26	15,80
Toplam Puan	85-222	151,15	19,47	77-232	152,28	20,29	Z=-0,195 P=0,846	77-232 (34-238)	151,6 2	19,81

*Ortalama, standart sapma.

Yaşlılara yönelik tutum ölçeği toplam puanının öğrencilerin sınıf, cinsiyet, yaşadığı yer, aile yapısı açısından bölümler arasında istatistiksel anlamlı bir fark saptanmamıştır. "Yaşlıya bakım verebilirim" ifadesini hayır diye cevap verenlerin mühendislik bölümünde puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Hemşirelik bölümü ($z=-$

1,728; $p=0,084$) ve mühendislik bölümünde ($z=-2,386$; $p=0,017$) yaşlıya bakım vermek istememe durumu ile ölçek toplam puan arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Ayrıca; mühendislik bölümü öğrencilerinin aile yapısı ile yaşlılara yönelik tutum ölçeği toplam puanı arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Tablo 4).

Tablo 4. Yaşlılara yönelik tutum ölçeği ile bazı değişkenlerin incelenmesi

Sınıf	Hemşirelik	Ort	Ss	Test değeri	Mühendislik	Ort	Ss	Test değeri
1.sınıf	51 (%12,7)	153,29	22,19	$X^2=2,947$ $P=0,400$	28 (%9,2)	149,39	16,11	$X^2=0,576$ $P=0,124$
2.sınıf	66 (%16,5)	154,24	19,19		34 (%11,8)	145,06	18,73	
3.sınıf	169(%42,1)	148,86	20,25		80 (%27,9)	156,24	25,84	
4.sınıf	115(%28,7)	151,79	16,84		145(%50,5)	152,34	17,30	
Cinsiyet								
Erkek	80 (%20)	151,87	22,63	Z=- 0,903 $P=0,367$	237(%82,6)	152,52	21,10	Z=-0,505 $P=0,613$
Kadın	321(%80)	150,97	18,63		50(%17,4)	151,14	16,01	
Yaşadığınız yer								
İl	215(%53,6)	150,77	18,36	$X^2=1,136$ $P=0,793$	189(%65,9)	152,24	19,13	$X^2=0,286$ $P=0,867$
İlçe	142(%35,4)	152,02	21,80		82 (%28,6)	152,13	18,23	
Köy	44(%11,0)	150,23	25,42		16(%5,6)	153,50	38,23	
Aile Yapınız								
Çekirdek aile	336(%83,8)	150,76	19,52	Z=- 1,216 $P=0,224$	212(%73,9)	153,09	19,84	Z=-2,052 $P=0,040$
Geniş aile	65(%16,2)	153,17	19,22		75(%26,1)	149,97	21,47	
Yaşlıya bakım verebilirim								
Evet	322(%80,3)	150,57	18,90	Z=- 1,728 $P=0,084$	162(%56,4)	150,41	19,91	Z=-2,386 $P=0,017$
Hayır	79(%19,7)	153,52	21,61		125(%43,6)	154,70	20,59	

*ortalama, standart sapma, Kruskal Wallis, Man Whitney U.

4.TARTIŞMA

Tablo 1 incelendiğinde; hemşirelik bölümü öğrencilerinin % 80'i kadın % 20'si erkek; mühendislik bölümünün % 17,4'ü kadın %82,6'sı erkektir. 2007 yılından itibaren hemşirelik bölümüne erkek öğrenci alınmasına rağmen kadın öğrencilerin çoğunlukta olduğu görülmektedir. Çünkü hemşirelik mesleğinin hala kadın mesleği olarak görülmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Ünver, Avcıbaşı, Özkan & Motör, 2016; Ekinci, Dikici, Derya, Andsoy, Dinç & Şahin, 2014). Mühendislik bölümünde ise; kadın öğrencilerin daha az erkek öğrencilerin çoğunlukta olduğu belirlenmiştir. Toplumda mühendislik mesleğinin erkek mesleği olarak algılanmasından kaynaklandığı düşünülebilir (Şahin & Çoban, 2019).

Araştırmada hemşirelik bölümünün % 83,8'i; mühendislik bölümü öğrencilerinin % 73,9'u toplamda öğrencilerin % 79,7'si aile yapısını çekirdek aile olarak ifade etmiştir. 2018 TÜİK istatistiklerine göre; ülkemizde %42,3 çekirdek aile bulunmaktadır (TÜİK, 2018). Sanayileşme ve kentleşmenin en çok etkilediği sistemlerden biri aile yapısı olmuştur. Sanayileşme, ekonomik şartların zorluğu gibi sebepler kadını çalışmak zorunda bırakmıştır. Bu durum geniş ailelerin dağılmasına aile yapılarının değişmesine sebep olmuştur (Bulduk, 2014; Özdemir & Bilgili, 2014). Türkiye'de iç göçler köyden şehre doğru başlamıştır. Daha sonra küçük şehirlerden de çıkılıp büyük şehirlere göç devam etmiştir (Bostan, 2017). İl ve ilçede yaşayan öğrencinin fazla olması göçe bağlı olduğu söylenebilir. Anne-baba eğitim seviyesi, mezun olduğu okul bilgileri üniversite öğrencileri ile yapılan diğer araştırma bulgularıyla örtüşmektedir (Doğu & Atasoy, 2017).

Tablo 2'de öğrencilerin yaşlıya yönelik tutum ve görüşleri değerlendirildiğinde; hemşirelik öğrencilerinin % 17,5'i, mühendislik öğrencilerinin % 27,9'u evde yaşlıyla birlikte yaşadığı, %82,5 hemşirelik, % 72,1 mühendislik öğrencileri evde yaşlıyla birlikte yaşamadığı görüldü.

Evde yaşlı ile birlikte yaşamayan öğrencilerin daha fazla olduğu belirlendi. Evde yaşlı ile beraber yaşamak ve bakımıyla ilgilenmek aileye parasal, toplumsal ve ruhsal yük getirmektedir. Yaşlıya bakım veren birey anksiyete, yorgunluk, arkadaşlarından uzak kalma, kendine zaman ayıramama gibi sorunlar yaşayabilmektedir (Çapan, 2016). Bu çalışmada, öğrencilerin yaşlıyla iletişim kurmayı sevindikleri tespit edilmiştir. Bu durumu; ebeveynlerin yaşlıya iyi davranarak gençlere rol model olmasına ve Türk toplumunun yaşlıya yönelik kültürel yapısıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. İletişimde uyum teorisi çalışmaları incelendiğinde; genelde insanların akrabalarıyla iletişim kurmak istediği belirlenmiştir. Gençlerin yaşlılarla iletişim kurmaktan imtina ettikleri saptanmıştır (Kılıç, 2018).

Son yıllarda tıptaki gelişmeler sebebiyle insanların ortalama ömrü gittikçe uzamaktadır. Dolayısıyla geriatri günümüzde önem kazanan bir tıp dalı haline gelmiştir. Geriatri, yaşlıların bakım ve sağlık problemleri ile ilgilenmektedir. Geriatri ekibinin içinde hemşirelerde bulunmaktadır. Sadece sağlıkla ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin değil tüm gençlerin geriatriyi öğrenmesi son derece önemlidir. Üniversitelerin hemşirelik bölümlerinde

yaşlı sağlığı ve bakımı ile ilgili konular işlenmektedir. Ancak geriatriye yönelik başka bir ders yer almamaktadır. Muhtemelen bu nedenle hemşire öğrencilerin az da olsa bir kısmının geriatri kavramını bilmediği görülmüştür. Mühendislik öğrencilerinin çoğunluğunun geriatri kavramını bilmediği anlaşılmaktadır. Üniversitelerin farklı bölümlerinde okuyan öğrencilerin yaşlıyı tanımaları ve olumlu tutum kazanmaları için üniversite ortak seçmeli ders şeklinde eğitim müfredatına alınabilir. Eğitim ile öğrencilerin yaşlıya yönelik kötü niyetli duygu ve düşünceleri değişebilir (Alkaya & Okuyan, 2017).

Gençlerin yaşlılık ile hastalık arasında ilişki kurduğu görülmektedir. Kılıç'ın yapmış olduğu çalışmada yaşlılık en çok hastalık kavramıyla ilişkilendirilmiştir (Kılıç, 2018). Tüm dünyada yaşam süresi uzadıkça kronik hastalıklar her geçen gün artmıştır. Ülkemizde toplam ölümlerin % 71'i kronik hastalıklar nedeniyle olmaktadır. Yani on hastadan yedisinin kronik hastalıklar nedeniyle kaybedildiği anlaşılmaktadır. Kronik hastalık yönetiminde hemşireler yer almaktadır. Düzenli yapılan hemşire ziyaretleri sayesinde kronik hastalığı olan bireylerin sağlığının olumlu etkilendiği gözlemlenmiştir (İncirkuş & Nahcivan, 2015). Zihinsel ve fiziksel aktiviteler, sosyal programlar, kurslar düzenlenerek yaşlılar aktif hale getirilmektedir. Böylece, hareketsizliğe bağlı oluşan hastalıklar önlenir. Gençlerin ileride kendileri de bu süreçlerden geçecekleri konusunda farkındalıkları artırılarak yaşlıya yönelik daha anlayışlı, hoşgörülü, nazik davranış geliştirmeleri sağlanabilir. Yaşlılar kronik hastalıkları nedeniyle başkasına daha bağımlı hale gelebilmekte ve bu nedenle bakım ihtiyacı artmaktadır. Yaşlı bakım kalitesini artırmak için yaşlılara hizmet verecek meslek bireylerini yetiştirirken eğitim müfredatlarında yaşlı sağlığı ve bakımı konuları üzerinde daha çok durulması gerekmektedir (Adıbelli vd., 2013).

Gençlerin yaşlıya ilişkin negatif duygu ve düşüncelerden kurtulabilmesi için önce yaşlılığı doğal bir oluşum olarak kabul etmeleri gerekmektedir. Yaşlılık ile birlikte oluşacak fizyolojik, biyolojik, psikolojik değişiklikler hakkında eğitimler verilmelidir. Bu çalışmada öğrencilerin yaşlılıkla ilgili bilgi almak istedikleri görülmektedir. Öğrenciler ile yaşlıları bir araya getiren sosyal faaliyetler düzenleme ve huzur evlerine yaşlı ziyaretinde bulunma etkinlikleri yapılarak gençlerin yaşlıyla daha yakından iletişim kurması sağlanabilir (Ucun vd., 2015).

Yaşlılar hayatlarının son dönemlerini ailesiyle birlikte, alışılagelmiş çevrede geçirmek istemektedir. Ailelerde yaşlılarına daha çok evde bakmak istemektedir. Çalışmada, öğrencilerin çoğunun yaşlıya bakım vermek istedikleri görülmektedir. Ülkemizde yaşlı insanlara bakma sorumluluğu daha çok eş ya da çocukları tarafından yerine getirilmektedir. Yaşlanmayla birlikte birey öz bakım gereksinimlerini karşılayamaz hale gelmekte ve yardıma ihtiyacı olmaktadır. Yaşlıya bakım veren aile bireyleri fiziksel, duygusal, psikolojik sorunlar yaşayabilmektedir. Bu bireylerin fiziksel, duygusal ve psikolojik sağlık ihtiyaçlarını karşılamasında desteğe ihtiyaçları bulunmaktadır (Kalınkara & Kalaycı, 2017; Çapan, 2016). Türk geleneksel aile yapısı nedeniyle yaşlılara aile içinde bakım verilmele birlikte son yıllarda kadının iş yaşamına atılması,

yaşlıda bulunan kronik hastalıkların bakımının zorluğu gibi nedenlerle kurumları (huzurevi, rehabilitasyon merkezleri gibi) tercih eden aileler de bulunmaktadır (Çapan, 2016).

Araştırmada öğrencilerin çoğu ailesi yaşlandığında birlikte yaşamak istediğini belirtmiştir. Yapılan araştırmalarda katılımcıların % 65,9'u; ve öğrencilerin % 69,7'si ebeveynleri yaşlanınca birlikte yaşamak istedikleri saptanmıştır (Yılmaz & Özkan, 2010; Can, Işık, Erenoğlu, Tambağ & Halıdı, 2019). Başka bir çalışmada ise; evinde yaşlı birey ile yaşamayı isteyen hemşirelerin yaşlıya yönelik pozitif tutum sergiledikleri belirlenmiştir (Aşiret, Türten Kaymaz, Canbolat & Kapucu, 2015).

Tablo 3'de öğrencilerin yaşlılara yönelik pozitif tutuma sahip oldukları görüldü. Yapılan araştırmalarda genel olarak üniversite öğrencilerinin yaşlılara karşı tutumlarının pozitif olduğu belirlenmiştir (Yılmaz & Özkan, 2010; Ünsar, Erol, Kurt, Türüng, Dinlegör Sekmen, Sak & Türksen, 2015; Altay & Aydın, 2015; Bayraktar vd., 2015; Dinçer, Usta & Bulduk, 2016; Şahin & Erdem, 2017). Bunun yanı sıra yaşlılığa ilişkin görüş veya tutumların olumsuz belirlendiği araştırmalarda mevcuttur (Adıbelli vd., 2013; Köse vd., 2015). Türk toplumunda yaşlıya hürmet etme, yaşlının sözüne güvenme ve yaşlısına bakma kültürü olsa da yaşlının toplum içindeki yeri günümüzde değişime uğramıştır. Günümüzde kadının iş yaşamına girmesiyle birlikte aile yapısının değişime uğraması, hayat koşullarının zor olması gibi nedenler yaşlıya verilen değerin azalmasına ve yaşlılığın ayak bağı olarak görülmesine neden olmuştur. Araştırmalardaki sonuçların bazen olumlu bazen olumsuz çıkma sebebi toplumda kültür, değer ve normların zaman içinde değişmesi nedeniyle olabilir.

Tablo 4'de hemşirelik bölümü ve mühendislik bölümü sınıf düzeyleri ile yaşlıya yönelik tutumları arasında fark görülmedi. Hemşirelik ve mühendislik öğrencilerinin yaşlılara karşı tutumlarının benzer olduğu görülmektedir. Fakat; hemşirelik bölümü ikinci sınıf öğrencileri ile mühendislik bölümü üçüncü sınıf öğrencilerinin yaşlıya yönelik tutum ölçeği ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Bu durum ikinci ve üçüncü sınıfların yaşlıya yönelik daha pozitif fikir ve düşüncelere sahip olduğunu düşündürülebilir. Hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerle yapılan çalışmada okuduğu sınıf düzeyinin yaşlılara yönelik tutumunu etkilememiştir (Bayraktar vd., 2015; Alkaya & Okuyan, 2017). Yapılan birçok çalışmada eğitim düzeyi yükseldikçe yaşlıya yönelik pozitif davranışların arttığı yönündedir. Hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmalarda dördüncü sınıf öğrencilerinin yaşlıya yönelik tutumlarının birinci sınıf öğrencilerinden daha olumlu olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar mevcuttur (Yılmaz & Özkan, 2010; Salman, Gülçek, Aylaz & Polat, 2018).

Öğrencilerde okunan bölümler arasında yaşlıya yönelik tutumlarında fark görülmedi. Danış ve ark'nın (2015) hemşirelik ve sosyal hizmetler bölümünde okuyan öğrencilerle yapmış olduğu çalışmada bölümler arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır (Danış, Kara, Çolak, Kırpık & Ayyıldız, 2015). Bu sonucun her iki gruptaki öğrencilerin Türk toplumunun yaşlıya yönelik saygı kültüründen ve yaşlıya karşı merhamet duygusunun etkilediği

söylenebilir (Ayaz Alkaya & Birimoğlu Okuyan, 2017; Yüksel Özmen, 2013). Keskin meslek yüksekokulunda yapılan araştırmada öğrencilerin yaşlıya karşı tutumlarında okudukları bölüme göre anlamlı fark bulunmuştur (Altun & Demirel, 2020).

Bu çalışmada erkek öğrencilerin yaşlılara yönelik tutum ölçeği puan ortalamalarının kadın öğrencilere göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Gruplar arasında istatistiksel olarak fark yoktur. Bu bulgu, cinsiyetlere göre yaşlıya tutumların benzer olduğunu göstermektedir. Cinsiyetin, yaşlıya yönelik olumlu ya da olumsuz tutumlara etkisi olmadığı söylenebilir. Öğrencilerin cinsiyeti ile yaşlıya yönelik tutumları arasında anlamlı fark bulan çalışmalar olduğu gibi fark bulamayan çalışmalarda bulunmaktadır. Yapılan bazı araştırmalarda kadınların erkeklere göre yaşlılara karşı daha pozitif düşüncelere sahip olduğu (Altay & Aydın, 2015; Ateş, Ardıç, Yılmaz, Selle, Erdoğan & Kuldal, 2018) bazı çalışmalarda da erkek öğrencilerin yaşlılara (Mancılık, 2015; Köse vd., 2015; Şahin & Erdem, 2017; Salman vd., 2018) yönelik daha olumlu tutuma sahip olduğu, bazı çalışmalarda da kadın ve erkek öğrencilerin yaşlı bireylere ilişkin tutumları benzer olduğu farklılık olmadığı belirlenmiştir (Ucun vd, 2015; Bayraktar vd., 2015; Abreu & Caldevilla, 2015).

İlçede yaşayan hemşirelik öğrencilerinin yaşlılara yönelik ölçek ortalamalarının ilde ve köyde yaşayanlara göre yüksek olduğu saptanmıştır. Köyde yaşayan mühendislik okuyan öğrencilerin yaşlılara yönelik ölçek tutum puanı ortalamaları il ve ilçede yaşayanlara göre yüksek bulunmuştur. Bu durumun ilçe ve köy gibi küçük yerleşim yerlerinde yaşlılarla gençlerin daha fazla bir arada bulunması, daha fazla iletişim kuruyor olması ile açıklanabilir. Ancak gruplar arasındaki fark anlamlı değildir. Bu bulgu, yaşanan yere göre yaşlılara karşı davranışların benzer olduğunu göstermektedir. Üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada il, ilçe ve köyde büyüyen öğrencilerin, genel olarak yaşlıya karşı tutumları arasında benzer özellikler gösterdikleri bulunmuştur (Ucun vd., 2015). Hemşirelik ve beden eğitimi öğrencileri ile yapılan çalışmada yaşadığı yerleşim yerinin yaşlıya karşı tutumlarını etkilemediği belirlenmiştir (Bayraktar vd., 2015). Mancılık (2015) ve Koca (2017) yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin yaşanan yere göre yaşlılara karşı tutumlarının benzer olduğunu saptamıştır.

Öğrencilerin aile yapılarına göre yaşlılara karşı tutumları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Çekirdek ailesiyle yaşayan mühendislik bölümü öğrencilerinin yaşlılara yönelik ölçek tutum puanı ortalaması yüksek bulunmuştur. Hemşirelik bölümünde ise geniş aile ile yaşayan öğrencilerin yaşlılara yönelik tutum puanı ortalaması yüksek belirlenmiştir. Yapılan literatür çalışmalarında aile yapısına göre yaşlılara tutum arasında farklılık bulan çalışmalar olduğu gibi bulmayan çalışmalarda bulunmaktadır. Hemşirelik ve beden eğitimi öğrencileri ile yapılan çalışmada aile yapısının yaşlıya karşı tutumlarını etkilemediği belirlenmiştir (Bayraktar vd., 2015; Koca, 2017). Mancılık'ın (2015) de yapmış olduğu çalışmada geniş aileye sahip öğrencilerin çekirdek aileye sahip öğrencilere göre; yaşlılara karşı tutum puan ortalamaları

nın yüksek olduğu belirlenmiştir (Mancılık, 2015). Hemşirelik öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada da çekirdek ailesi olan öğrencilerin yaşlılarla ilgili pozitif düşüncelere sahip olduğu tespit edilmiştir (Yılmaz & Özkan, 2010).

Her iki bölümde de yaşlıya bakım veremem diyen öğrencilerin yaşlıya yönelik ölçek tutum puanı ortalaması yaşlıya bakım verebilirim diyen öğrencilere göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Gençlerin evinde yaşlısı olsa bile hatta yaşlı bakımında rol alsada yaşlılıkta oluşan değişimleri anlamada zorluk yaşayabilmektedir. Bu nedenle bakım vermektan çekindikleri düşünülebilir. Yaşlı aile bireylerine bakım veren hemşirelik öğrencilerinin yaşlılara yönelik olumlu tutum puanı yüksek bulunmuştur (Alkaya & Okuyan, 2017). Yapılan istatistiksel değerlendirmede, öğrencilerin yaşlıya bakım veren ve vermeyen hemşirelik ve mühendislik öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Başka bir çalışmada yaşlıya bakım veren ve vermeyen hemşirelik ve beden eğitimi bölümü öğrencilerinin yaşlıya karşı tutumları arasında fark olmadığı belirlenmiştir (Bayraktar vd., 2015).

Farklı sağlık bölümlerinde okuyan öğrenciler, yaşlıya bakım vermenin zor olması ve psikolojilerini bozması nedeni ile genç hastalara bakım vermek istediklerini belirtmektedir. Yaşlıların birden fazla kronik sağlık sorununa sahip olması bakımı zorlaştırmakta, tanı ve tedaviyi karmaşık hale getirmektedir. Bu nedenle öğrenciler yaşlıların bulunduğu servisleri sıkıcı ve yaşlıları bakıma muhtaç bağımlı kişiler olarak değerlendirmektedir (Köse vd., 2015).

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrencilerin yaşlılara yönelik tutumlarının olumlu olduğu görüldü. Hemşirelik ve mühendislik bölümleri arasında istatistiksel olarak puan ortalamalarına göre olumlu toplam puanının ortalaması yüksek ve olumsuz tutum açısından fark tespit edilmedi. Yaşlılara karşı olumlu tutumun sürekliliğinin sağlanması için lisans eğitimi içeriğinde yaşlılık dönemi ve yaşlı bakımına ilişkin konulara daha fazla yer verilmesi, müfredat programına yaşlı bakımı ile ilgili ayrı bir dersin konulması önerilir. Bugünün genci yarının yaşlısı olması nedeniyle sağlık dışı bölümlerde okuyan üniversite öğrencileri içinde "üniversite ortak seçmeli" ders şeklinde geriatri dersi konmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Abreu, M., & Caldevilla, N. (2015). Attitudes toward aging in Portuguese nursing students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 171, 961-967.

Adıbelli, D., Türkoğlu, N., & Kılıç, D. (2013). Öğrenci hemşirelerin yaşlılığa ilişkin görüşleri ve yaşlılara karşı tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu e-Dergisi*, 6(1), 2-8.

Altay, B., & Aydın, T. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 12(1), 11-18.

Altun, A., & Demirel, B. (2020). Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığıyla ilgili tutumları: Keskin MYO Örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 423-434.

Aşiret, G. D., Türten Kaymaz, T., Canbolat, Ö., & Kapucu, S. (2015). Hemşirelerin yaşlıya ilişkin tutumları. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 17(1), 10-20.

Ateş, S., Ardiç, E., Yılmaz, İ., Selle, K., Erdoğan, Ç., & Kuldal, C. V. (2018). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik tutumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 12, 50-69.

Ayaz Alkaya, S., & Birimoğlu Okuyan, C. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı bireylere yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 4(1), 43-52.

Bayraktar, D., Yılmaz, H., & Khorshid, L. (2015). Hemşirelik ve beden eğitimi öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarının incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 31(3), 68-80.

Bostan, H. (2017). Türkiye'de iç göçlerin toplumsal yapıda neden olduğu değişimler, meydana getirdiği sorunlar ve çözüm önerileri. *Coğrafya Dergisi*, 35, 1-16.

Bulduk, E. Ö. (2014). Yaşlılık ve toplumsal değişim. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 182(182), 53-60.

Can, R., Işık M. T., Erenoğlu, R., Tambağ, H., & Halıcı, G. (2019). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu yaşlı bakımı bölümünde okuyan öğrencilerin yaşlılara yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Türkiye Biyoetik Dergisi*, 1(6), 13-25.

Danış, M. Z., Kara, H. Z., Çolak, F., Kırpık, S., & Ayyıldız, A. (2015). Sosyal hizmet ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumları. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, XXIV, 539-559.

Dinçer, Y., Usta, E., & Bulduk, S. (2016). Üniversite öğrencileri gözüyle yaşlılık nasıl algılanıyor? *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD)*, 9(1), 26-38.

Doğu, Ö., & Atasoy, I. (2017). Hemşirelik lisans öğrencilerinde sağlık algısına cinsiyet ve diğer faktörlerin etkisi. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*, 9(2), 107-113.

Duyan, V., & Gelbal, S. (2013). Yaşlılara yönelik tutum ölçeğinin bir grup üniversite öğrencisi üzerinde Türkçeye uyarlama çalışması. *Turkish Journal of Geriatrics*, 16(2), 202-209.

Ekinci, M., Dikici, İ. C., Derya, M., Andsoy, I. I., Dinç, S., & Şahin, A. O. (2014). Mühendislik bölümünde öğrenim gören erkek öğrencilerin erkek hemşirelere karşı bakış açıları. *Gümüşhane University Journal of Health Sciences*, 3(1), 632-645.

Eraslan Çapan, B. (2016). Yaşlı ile birlikte yaşamak: stres ve başa çıkma. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD)*, 9(2), 33-47.

İncirkuş, K., & Nahcivan, N. Ö. (2015). Kronik hastalık yönetimi için bir rehber: Kronik bakım modeli. *F. N. Hem. Derg.*, 23(1), 66-75.

Kalınkara, V., & Kalaycı, I. (2017). Yaşlıya evde bakım hizmeti veren bireylerde yaşam doyumu, bakım

- yükü ve tükenmişlik. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD)*, 10(2), 19-39.
- Kılıç, N. P. (2018). Kuşaklararası iletişim: üniversite öğrencilerinin yaşlılarla iletişim biçimleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(55), 849-860.
- Koca, S. (2017). Kırklareli üniversitesi sağlık yüksekokulu öğrencilerinin yaşlılığa ilişkin görüşlerinin ve yaşlılığa karşı tutumlarının belirlenmesi. *Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale.
- Kogan, N. (1961). Attitudes toward old people: The development of a scale and an examination of correlates. *J Abnorm Soc Psychol*, (64), 44-54. (PMID: 14457779).
- Köse, G., Ayhan, H., Taştan, S., İyigün, E., Hatipoğlu, S., & Açık, C. H. (2015). Sağlık alanında farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 57, 145-151.
- Mancılık, A. (2015). Sosyal hizmet öğrencilerinin müracaatçı olarak yaşlılarla çalışma ve yaşlılara yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- McGuire, S. L., Klein, D. A., & Chen, S. L. (2008). Ageism revisited: A study measuring ageism in East Tennessee. *Nursing and Health Sciences*, 10(1), 11-16.
- Moyle, W. (2003). Nursing students perceptions of older people continuing society's myths. *J Adv Nurs*, 20, 15-21.
- Özdemir, Ö., & Bilgili, N. (2014). Sağlık hizmetlerinde yaşlı ayrımcılığı. *Gülhane Tıp Derg*, 56, 128-131.
- Salman, M., Gülçek, E., Aylaz, R., & Polat, F. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlılara karşı tutumlarının değerlendirilmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD)*, 11(2), 1-7.
- Şahin, H., & Erdem, Y. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1, 219-231.
- Şahin Koyuncu, M., & Çoban, A. (2019). Türkiye'de eğitim alanında toplumsal cinsiyet üzerine yapılmış çalışmalara toplu bir bakış. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 64(12), 588-599.
- Türkiye İstatistik Kurumu Nüfus Projeksiyonları (2018-2080). <http://www.tuik.gov.tr/> PreHaberBul-tenleri.do?id=30567.
- Türkiye İstatistik Kurumu. Toplumsal yapı ve cinsiyet istatistikleri. İstatistiklerle aile haber bülteni. http://www.tuik.gov.tr/Pre-Tablo.do?alt_id=1068. Erişim tarihi: 15.02.2020
- Ucun, Y., Mersin, S., & Öksüz, E. (2015). Gençlerin yaşlı bireylere karşı tutumu. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37), 1143-1149.
- Ünsar, S., Erol, Ö., Kurt, S., Türüng, F., Dinlegör Sekmen, I., Sak, C., & Türksen, S. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 4(2), 61-67.
- Ünver, S., Avcıbaşı, İ. M., Özkan, Z. K., & Motör, D. (2016). Hemşirelik bölümünde okuyan erkek öğrencilerin sosyal çevrelerinde yaşadıkları sorunlar. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(6), 1636-1648.
- Yılmaz, E., & Özkan, S. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(2), 35-53.
- Yüksel, Ö. Ş. (2013). Türk kültüründe yaşlının yeri ve medyayla yaşlılığın değişen konumu. *Millî Folklor*, 25(100), 110-119.
- Zehirlioğlu, L., Yönt, G. H., Bayat, E., & Günay, B. (2015). Hemşirelerin yaşlılara yönelik tutumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi*, 3(1), 10-18.